

► A KOHÉZIÓS POLITIKA ÁLTAL NYÚJTOTT FINANSZÍROZÁS ÉRTÉKELÉSE

HOGYAN VÉLEKEDNEK A KÖZGAZDÁSZOK?

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), a Kohéziós Alap és az Európai Szociális Alap (ESZA) az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést ösztönző Európa 2020 stratégia támogatásának elsődleges, uniós szintű eszköze. De vajon hogyan célszerű ezeket az alapokat úgy felhasználni, hogy a lehető legnagyobb hatást ériék el a növekedés és a foglalkoztatás terén?

Ez a kérdés különösen aktuális, hiszen a nemzeti költségvetésekre igen nagy nyomás nehezedik, és a három alap reálértéken egy főre számított finanszírozási rátája mintegy 16%-kal kevesebb a 2014–2020 közötti időszakban az előző időszakhoz képest.

Az ERFA és a Kohéziós Alap forrásainak 2007 és 2013 közötti felhasználásának értékelésére a Bizottság 2015 januárjában összehívta a terület kiemelkedő szaktekinélyeit.

Az ülés célja az volt, hogy értékeljék a közgazdászok megítélését azzal kapcsolatban, hogyan lehet az uniós finanszírozást leghatékonyabban felhasználni, hogy egyaránt teljesüljenek a növekedés és munkahelyteremtés kettős célkitűzései.

Az elhangzottak szerint a gazdasági elmélet nem ad egyszerű magyarázatot az országokban és régiókban tapasztalható eltérő növekedési ráták tekintetében. Számos különböző tényezőt és feltételt kell figyelembe venni, amelyek fontossága időről időre változik. Így azok a szakpolitikák, amelyek valahol már sikeresnek bizonyultak, nem biztos, hogy máshol is működőképesek, és akár ellentétes hatást eredményezhetnek. Az, hogy a régiókban megegyezik az egy főre jutó GDP szintje, nem jár szükségszerűen azzal, hogy azonos összetételű szakpolitikai keretet kell alkalmazni.

A legmegfelelőbb összetételű szakpolitikai keret meghatározásához alaposan ismerni kell a háttérben meghúzódó regionális tényezőket és feltételeket. Az alulról felfelé szerveződő

megközelítések gyakran sokkal hatékonyabbak a felülről lefelé szerveződőnél.

A válság egyenlőtlenséghez és társadalmi kirekesztéshez vezetett, ami a társadalmi kohézió gyengítése mellett a gazdasági növekedési kilátásokat egyaránt csökkenti. Sok országban az európai strukturális és beruházási alapok a probléma megoldásának fő és egyetlen finanszírozási forrásai.

A támogatás célterületei és módjai

A szakemberek megvizsgálták, hogy mely területeknek van leginkább szükségük az alapokra, és hogyan lendíthető fel legjobban a növekedés és a foglalkoztatás. A szakpolitikai hatáselemzések – a vizsgált adatoktól, az alkalmazott becslési módszerektől és a figyelembe vett időszakoktól függően – jelentős eltéréseket mutatnak.

A gyakorlatban nagyon keveset tudunk azokról a körülményekről, amelyek hatékonyra teszik a regionális politikát. Ennek részben az az oka, hogy nincsenek értékelések a támogatások hatásáról és nehéz meghatározni az okozatiságot.

Mindezek ellenére a kohéziós politika még mindig jó úton halad afelé, hogy előmozdítsa a növekedést és a munkahelyteremtést. A közös álláspont szerint a politikának a már megkezdett úton kell haladnia, azonban a megvalósítási folyamat összes szakaszán javítani kell.

Több régióban először a programtervezés folyamatát kell hatékonyabbá tenni, amelyet az adott régió konkrét igényeihez és körülményeinek megfelelően kell kialakítani. Mindehhez a háttérben meghúzódó tényezők ismerete és a szükséges stratégiai irányítási kapacitás megléte mellett fel kell tudni ismerni és meg kell tudni valósítani a fejlődés lehetőségeit.

A sikeres szakpolitika záloga, hogy egyszerre tudjon „célorientált módon” – teljesítménymutatók meghatározásával

és az elért eredmények mérése révén – különféle céloknak több különböző helyszínen megfelelni.

A hatékonyabb megvalósítás – az adminisztratív kapacitás bővítése révén – egyúttal a szakpolitika végrehajtásának javítását is jelenti, az adminisztratív feladatoktól kezdve a monitorozásig és értékelésig.

A támogatásnak a globális értékláncok „upstream” és „downstream” tevékenységeinek modernizálására kell összpontosítania. Egyúttal gondos mérlegelésnek kell megelőznie a szükséges eszköz típusát is.

A Bizottság szerepe, hogy ösztönző intézkedésekkel járuljon hozzá a szakpolitika végrehajtásának javításához. Ilyen intézkedés például a jó teljesítmény biztosítási támogatás formájában történő jutalmazása, míg a rossz teljesítmény vagy az elfogadott stratégiától való eltérés büntetéssel és finanszírozásmegvonással történő szankcionálása.

Mely régiókban rejlik a legtöbb lehetőség?

A szakemberek megvizsgálták, mely régiók finanszírozásában rejlik a legnagyobb növekedési, illetve munkahely-teremtési potenciál. Nem tudták igazolni, hogy a fejlettebb régiók koncentráltabb támogatásával összességében emelkedne a növekedési ráta. A közelmúltban összegyűjtött adatok az EU köztes régióinak és peremterületeinek dinamizmusát és munkahely-teremtési potenciálját támasztják alá. Az OECD jelentése szerint a növekedés kétharmada a fő agglomerációs területeken kívül zajlott le az elmúlt években.

A beruházások megtérülése potenciálisan magasabb a peremterületeken, mint a központi régiókban, mivel a külsőbb területeken viszonylag kis mértékű támogatással is látványos fejlődés érhető el. A támogatások egyetlen régiótípusra való összpontosítása nem kedvez a jelentősebb növekedési potenciálnak. Sőt, kockázatos stratégia lehet csak néhány régióra koncentrálni a finanszírozást.

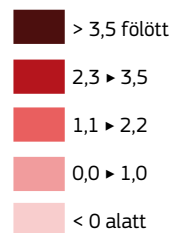
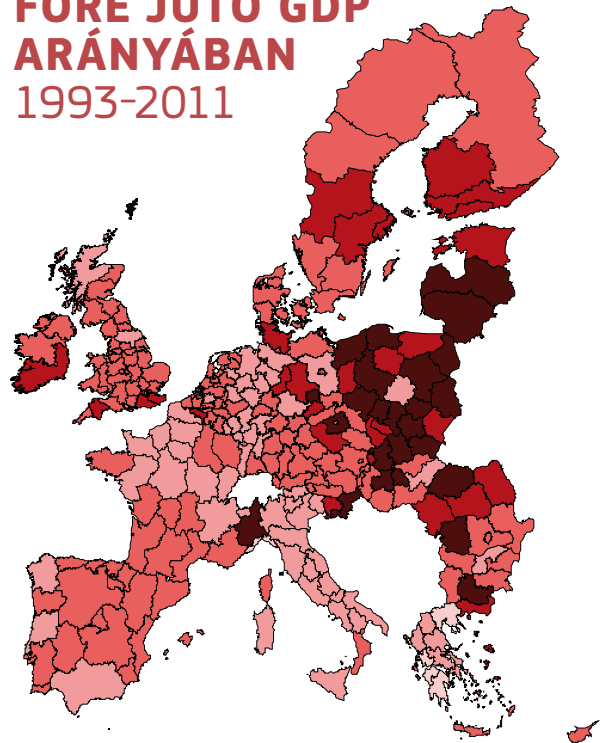
Az intézményi és politikai háttér fontossága

A szakértők úgy vélték, hogy a kormányzás fontos szereppel bír a politikák hatékonyságának növelése szempontjából, amelyet fejleszteni kell. Nehéz számszerűsíteni a kormányzás minőségét, de a rendelkezésre álló adatok arra utalnak, hogy a számok óriási jelentőséggel bírnak a szakpolitika sikerességét illetően.

A kohéziós politika hatékonyságának javítása így tehát elsősorban az intézményi háttér javításán múlik. Számos tagállamban a tervezés és a végrehajtás minden szintjén szükség lenne kapacitásbővítésre. A Bizottságnak a tanácsadás és az ösztönzés szempontjából fontos szerepe lehet ezen a téren.

Ez minden eddiginél jobban befolyásolhatja a jelenlegi körülményeket, mivel a nemzeti és a regionális hatóságok egyaránt keresik a kiutat a válságból.

NÖVEKEDÉS AZ EGY FŐRE JUTÓ GDP ARÁNYÁBAN 1993-2011

Forrás: A 2007 és 2013 közötti ERFA/Kohéziós Alap *ex post* értékelése, jelentéstervezet

A következő lépések

A szeminárium eredményei a 2007 és 2013 közötti programozási időszak általános *ex post* értékelését gazdagítják, amelynek lebonyolítása a tagállamok és a Bizottság közreműködésével jelenleg zajlik. Az értékelés összességében 17 különböző tematikus munkacsomagból áll. A munkacsomagok többsége a tagállamok bevonásával, szemináriumok formájában zajlik, amelyek célja a regionális politika további javítása. Az összefoglaló jelentést 2016 tavaszán teszik közzé.

▶ TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/evaluations/ec/2007-2013/